

Uvod

V današnjem času bi lahko možnost dostopa do interneta uvrstili med temeljne človekove pravice. Da bi zaščitili svoje pravice in odgovorno ravnali na internetu, moramo dobro poznati človekove in otrokove pravice. Tako *Splošna deklaracija človekovih pravic* kot *Konvencija o otrokovih pravicah* razlagata pravice v novem kontekstu – v luči pravic na internetu. Oba dokumenta podpirata in širita zmožnost interneta kot medija vzgojnega, socialnega in umskega razvoja in zagotavljata pravico do izobraževanja, zasebnosti, varnosti, zaščite, enakosti, svobodnega izražanja in iskanja informacij. Vsi smo odgovorni, da uresničujemo človekove pravice v okviru svojih zmožnosti. Povzemamo člene obeh dokumentov, ki se navezujejo na upoštevanje pravic na internetu.

Šole v projektu

OSNOVNA ŠOLA RODICA, Domžale, Slovenija
CEIP SON CANALS, Palma, Španija
75.YIL İLKÖĞRETİM OKULU, Burdur, Turčija

Comenius projekt 2012-2014
Think Before You Click

PRAVILA ŠOLSKEGA REDA NA RAČUNALNIKU IN INTERNETU

izdelek

COMENIUS PROJEKTA 2012-2014
vsebuje pravila šolskega reda na računalniku in
internetu za šole v projektu

Kazalo

Uvod	
Partnerji v projektu	
Splošna deklaracija človekovih pravic	1
Konvencija o otrokovih pravicah	2
Pravila spletne etike in vedenja na internetu	3
Pravila o uporabi računalniške opreme za učence na šoli	4
Pravila uporabe interneta za učence na šoli	5
Ukrepi ob neupoštevanju pravil pri uporabi računalniške opreme in interneta	6
Koraki pri zaščiti računalnika in varnosti na internetu	8
Viri	10
Posterji o varnosti na internetu	11

SPLOŠNA DEKLARACIJA ČLOVEKOVIH PRAVIC

1. člen

Vsi ljudje se rodijo svobodni in imajo enako dostojanstvo in enake pravice.

2. člen

Vsakdo je upravičen do uživanja vseh pravic in svoboščin brez kakršnegakoli razlikovanja.

3. člen

Vsakdo ima pravico do življenja, do prostosti in do osebne varnosti.

12. člen

Nikogar se ne sme nadlegovati s samovoljnim vmešavanjem v njegovo zasebno življenje ali njegovo dopisovanje in tudi ne z napadi na njegovo čast in ugled. Vsakdo ima pravico do zakonskega varstva pred takšnim vmešavanjem ali takšnimi napadi.

18. člen

Vsakdo ima pravico do svobode misli in vesti.

19. člen

Vsakdo ima pravico do svobode mišljenja in izražanja, všteti pravico, da nihče ne sme biti nadlegovan zaradi svojega mišljenja, in pravico, da lahko vsak išče, sprejema in širi informacije in ideje s kakršnimikoli sredstvi in ne glede na meje.

20. člen

Vsakdo ima pravico do svobodnega in mirnega zbiranja in združevanja.

26. člen

Vsakdo ima pravico do izobraževanja. Izobraževanje mora biti usmerjeno k polnemu razvoju človekove osebnosti in utrjevanju spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

KONVENCIJA O OTROKOVIH PRAVICAH

8. člen

Države pogodbenice se zavezujejo, da bodo spoštovale otrokovo pravico do ohranjanja lastne identitete.

12. člen

Države pogodbenice jamčijo otroku, ki je sposoben izoblikovati lastna mnenja, pravico do svobodnega izražanja le-teh v vseh zadevah v zvezi z njim, o tehtnosti izraženih mnenj pa se presoja v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo.

13. člen

Otrok ima pravico do svobode izražanja; ta pravica zajema svobodno iskanje, sprejemanje in širjenje vsakovrstnih informacij in idej, ne glede na meje, v ustni, pisni, tiskani ali umetniški obliki ali na katerikoli drug način po otrokovi izbiri.

14. člen

Države pogodbenice spoštujejo otrokovo pravico do svobode misli in vesti.

16. člen

Noben otrok ne sme biti izpostavljen samovoljnemu ali nezakonitemu vmešavanju v njegovo zasebno življenje, družino, dom ali dopisovanje, niti nezakonitim napadom za njegovo čast in ugled.

Otrok ima pravico do zakonitega varstva proti takšnemu vmešavanju.

17. člen

Države pogodbenice priznavajo pomembno vlogo množičnih občil in otroku zagotavljajo dostop do informacij in gradiv iz najrazličnejših domačih in mednarodnih virov, zlasti tistih, katerih cilj je krepitev otrokove družbene, duhovne in npravstvene blaginje ter telesnega in duševnega zdravja.

19. člen

Države pogodbenice bodo z vsemi ustreznimi zakonodajnimi, upravnimi, družbenimi in vzgojnimi ukrepi varovale otroka pred vsemi oblikami duševnega nasilja.

28. člen

Države pogodbenice priznavajo otrokovo pravico do izobraževanja z namenom, da bi bila ta pravica polagoma dosežena na podlagi enakih možnosti.

29. člen

Države pogodbenice so si edine, da mora biti izobraževanje otrok usmerjeno: k popolnemu razvoju otrokove osebnosti, nadarjenosti ter umskih in telesnih sposobnosti ter h krepitvi spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter načel.

36. člen

Države pogodbenice bodo otroka varovale pred vsemi oblikami izkoriščanja, ki mu v kakršnemkoli pogledu škoduje.

PRAVILA SPLETNE ETIKE IN VEDENJA NA INTERNETU

Spletna etika (angl. netiquette) je zbirka pravil lepega obnašanja ter vljudnosti pri komunikaciji preko interneta (safe.si, 2014).

- ☑ Spoštujemo zasebnost in čas drugih.
- ☑ Skrbimo za ustrezno razporeditev časa pri uporabi računalnika in interneta v skladu z drugimi vsakodnevnimi aktivnostmi.
- ☑ Ne pišemo neprimernih besedil in ne uporabljamo neprimernih besed, ki žalijo druge.
- ☑ Pišemo primerne komentarje, pri izražanju mnenj pa upoštevamo tudi pravila bontona na internetu in resničnost podatkov.
- ☑ Prepričamo se o resničnosti informacij in virov, ki jih pridobimo na internetu.
- ☑ Pri pridobivanju znanj na internetu, skrbimo, da imamo več zanesljivih virov.
- ☑ V pogovorih preko kamere se primerno obnašamo.
- ☑ Na internetu ne objavljamo fotografij ali drugih posnetkov oseb, tudi pri vseh osebnih podatkih smo zelo pozorni.
- ☑ Ne smemo spletno ustrahovati drugih ali povzročati kakršnegakoli spletnega nasilja.
- ☑ Ne uporabljamo imen in drugih podatkov o drugih osebah.
- ☑ Ne srečujemo se z osebami, ki jih spoznamo na internetu brez posredovanja staršev ali skrbnikov.
- ☑ Objave na spletnih omrežjih (Facebook, Twitter, ...) posredujemo samo osebam, ki jim zaupamo.

PRAVILA O UPORABI RAČUNALNIŠKE OPREME ZA UČENCE NA ŠOLI

- ▣ Delo z računalniško opremo je mogoče le za učenje in ob dovoljenju učitelja.
- ▣ Računalniško opremo in računalniško učilnico lahko uporabljajo samo učenci šole.
- ▣ Zasedenost računalniške učilnice je objavljena na urniku, ki je dostopen na vratih računalniške učilnice.
- ▣ Učenci delajo po navodilih učitelja, uporabljamo samo predvideno programsko opremo.
- ▣ Učenci lahko posegajo v nastavitve računalnika le z dovoljenjem učitelja. Pri tem ni dovoljeno spreminjanje nastavitve namizja, datotek ali drugih osebnih nastavitvev računalnika.
- ▣ Učenci naj ne motijo drugih učencev ali učiteljev v računalniški učilnici, skrbijo naj za red ob računalniškem prostoru, prav tako po končanem delu izklopijo računalnik in za seboj pripravijo prostor.
- ▣ V računalniško učilnico ni dovoljeno prinašanje hrane in pijače.
- ▣ Učenci ne smejo spreminjati datotek ali dela drugega učenca ali posegati v čas, prostor in delo drugega učenca, razen v primeru drugačnih oblik dela.
- ▣ Kakršnokoli poseganje v strojno opremo ni dovoljeno (prestavljanje kablov, odpiranje računalnikov, spreminjanje nastavitvev monitorjev), prav tako ni dovoljeno fizično prestavljanje strojne opreme.
- ▣ Če računalnik ne deluje, naj učenci pokličejo učitelja, ne da bi izklopili računalnik.

4

PRAVILA UPORABE INTERNETA ZA UČENCE NA ŠOLI

- 🖱️ Učenci uporabljajo spletne strani in povezave po navodilih učitelja.
- 🖱️ Prepovedana je uporaba drugih spletnih strani ali neprimernih vsebin.
- 🖱️ V nastavitve internetnega brskalnika ni dovoljeno posegati.
- 🖱️ Splošnih internetnih nastavitvev računalnika ni dovoljeno spreminjati.
- 🖱️ Učenci ne smejo igrati računalniških iger, gledati video posnetkov ali poslušati glasbe, razen če niso sestavni del pouka.
- 🖱️ Učenci ne smejo uporabljati socialnih ali drugih omrežij, razen če niso sestavni del pouka.
- 🖱️ Učenci morajo upoštevati avtorske pravice in pri tem ustrezno navajati vire in literaturo pri vseh pisnih ali drugih oblikah uporabe medija (besedilo, fotografije ali drugo slikovno gradivo, video ali zvočni posnetki, ...). Dolžni so se prepričati o verodostojnosti uporabljenega vira.
- 🖱️ Učenci morajo opozoriti učitelja na nedovoljen poseg v računalnik ali neustrezen vdor v računalnik (npr. virus).

5

UKREPI OB NEUPOŠTEVANJU PRAVIL PRI UPORABI RAČUNALNIŠKE OPREME IN INTERNETA

V primeru neupoštevanja pravil se lahko izreče naslednje ukrepe:

- a) prepoved dela in uporabe računalniške opreme v šoli za določen čas, ki je izrečen na podlagi neupoštevanja pravil;
- b) predlog vzgojnega postopka po pravilih šolskega reda ali
- c) predlog za povrnitev nastale škode.

Kršitve, za katere se praviloma izreka ukrep pod točko a, so:

- ☒ drugo delo, ki ni namenjeno učenju ali neupoštevanje navodil učitelja ali drugega delavca šole;
- ☒ blago neupoštevanje spletne etike;
- ☒ uporaba računalniške opreme v osebne namene;
- ☒ motenje drugih uporabnikov pri delu z računalniško opremo;
- ☒ poseganje v nastavitve računalnika ali manjše poseganje v strojno opremo;
- ☒ neupoštevanje pravil reda in skrbi za opremo v računalniški učilnici;
- ☒ druge kršitve pravil šolskega hišnega reda.

6

UKREPI OB NEUPOŠTEVANJU PRAVIL PRI UPORABI RAČUNALNIŠKE OPREME IN INTERNETA

Kršitve, za katere se praviloma izreka ukrep pod točko b, so:

- ☒ grobo neupoštevanje spletne etike;
- ☒ hujše motenje učnega procesa pri delu z računalniško opremo;
- ☒ škodljiva uporaba računalniške opreme (brisanje datotek drugih uporabnikov ali skrivanje datotek pod drugim imenom ali v drugi obliki, ...);
- ☒ Aktivnosti na podlagi pritožbe drugih oseb (pošiljanje nedovoljenih elektronskih sporočil, poskusi nepooblaščenega prijavljanja ali uporabe uporabniškega imena, ...).

Kršitve, za katere se praviloma izreka ukrep pod točko c, so:

- ☒ grobo poseganje v računalniško strojno opremo, v programsko opremo, okvara računalnika ali okvara druge računalniške opreme.

7

KORAKI PRI ZAŠČITI RAČUNALNIKA IN VARNOSTI NA INTERNETU

ZAŠČITA RAČUNALNIKA

- ⌘ Računalnik mora imeti vsaj osnovno aktiviran požarni zid in protivirusni program, ki ga redno posodablja. To je tudi osnovna zaščita na pametnih telefonih, tablicah in prenosnih računalnikih.
- ⌘ Redno posodablja tudi računalniški operacijski sistem in programsko opremo, ko te na to opozori računalnik.
- ⌘ Bodi pozoren, če se pojavijo na računalniku vohunski ali zlonamerni programi in jih odstrani s pomočjo protivirusnih in drugih programov ali servisne pomoči.
- ⌘ Pogosto naredi varnostno kopijo pomembnih datotek na računalniku.

VARNOST NA INTERNETU:

- ⌘ Redno posodablja spletni brskalnik.
- ⌘ Ne dajaj neustreznih informacij o sebi.
- ⌘ Pogosto spreminja geslo. Ne sporočaj ali ne posojaj svojega gesla.
- ⌘ Ne odpiraj nezaželene elektronske pošte. Bodi posebno previden pri priponkah, ki jih dobiš od neznanega ali nezaupljivega pošiljatelja.
- ⌘ Ne klikaj na vse možne vabljive oglase ter jih ustrezno zavrni.
- ⌘ Preveri resničnost vira in slovnično pravilnost zapisa, saj imajo lahko tudi nekateri viri slovnične napake.
- ⌘ Uporablja samo brezžična omrežja, ki zahtevajo uporabniško geslo ali so zaščitena z geslom.
- ⌘ Sporoči odrasli osebi v primeru nejasnosti, neznanja, spletnega nasilja ali drugega dejanja, ki ti povzroči kakršnekoli občutek neugodja.

8

KORAKI PRI ZAŠČITI RAČUNALNIKA IN VARNOSTI NA INTERNETU

Več informacij o varnosti na internetu je tudi dostopnih na naslednjih spletnih povezavah:

<https://www.cert.si/si/varnostni-viri/>

<https://www.varninainternetu.si/article/osnovna-zascita-racunalnika/>

<http://safe.si/podrocja>

9

VIRI

Konvencija o otrokovih pravicah [online]. Nov. 20, 1989. (citirano 28. 02. 2014). Dostopno na naslovu: <http://www.varuh-rs.si/pravni-okvir-in-pristojnosti/mednarodni-pravni-akti-s-podrocja-clovekovih-pravic/organizacija-zdruzenih-narodov/konvencija-o-otrokovih-pravicah-ozn/>.

Konvencija o otrokovih pravicah logo [online]. 2014. (citirano 28. 02. 2014). Dostopno na naslovu: http://www.bahai.us/files/ChildLarge_logo.gif.

Logo Združenih narodov [online]. 2014. (citirano 28. 02. 2014). Dostopno na naslovu: <http://humanrightsinireland.files.wordpress.com/2010/04/un-hrc-logo.gif/>.

Spletna etika – slovar pojmov [online]. 2014. (citirano 28. 02. 2014). Dostopno na naslovu: <http://safe.si/pojmi/s>.

Splošna deklaracija človekovih pravic [online]. Dec. 10, 1948. (citirano 28. 02. 2014). Dostopno na naslovu: <http://www.varuh-rs.si/pravni-okvir-in-pristojnosti/mednarodni-pravni-akti-s-podrocja-clovekovih-pravic/organizacija-zdruzenih-narodov/splosna-deklaracija-clovekovih-pravic/>.

10

POSTERJI O VARNOSTI NA INTERNETU

11